

Положення закладу освіти про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми

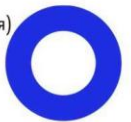
на що звернути увагу

Обов'язки керівника закладу освіти у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поведіння з дитиною

(пункт 5 Порядку)

- ✓ затверджує Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поведінню з дітьми в закладі з урахуванням Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поведіння з дітьми та Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поведіння з дітьми, забезпечує його оприлюднення (стаття 30 Закону України «Про освіту»), обов'язкове ознайомлення з ним працівників та здійснює контроль за його виконанням;
- ✓ розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поведіння з дитиною в закладі, протягом однієї доби з моменту надходження та у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поведіння з дитиною невідкладно повідомляє про це батьків, інших законних представників дитини, а також письмово повідомляє уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та службу у справах дітей;
- ✓ сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поведіння з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поведіння, відповідної програми для таких осіб*

*Типові програми для дітей та інших осіб, які вчинили булінг (цькування), для дітей та інших осіб, які постраждали від булінгу (цькування) або стали його свідком, розробляються і затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань сім'ї та дітей (Порядок застосування заходів виховного впливу)

Обов'язки працівників закладу освіти у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною (пункт 4 Порядку)

- ♦ вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з нею;
- ♦ за потреби надати домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання дитині екстреної медичної допомоги;
- ♦ невідкладно звернутися до органів Національної поліції, повідомити керівнику закладу освіти, батькам або іншим законним представникам дитини у паперовій або електронній формі, крім випадків, коли керівник, батьки або інші законні представники є кривдниками дитини

Прояви, які можуть свідчити про випадок насильства:

(пункт сьомий Порядку)

- замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка;
- неврівноважена поведінка;
- агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;
- різка зміна звичної для дитини поведінки;
- уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;
- відлюдкуватість, уникнення спілкування;
- ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися;
- занижена самооцінка, наявність почуття провини;
- поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги;
- демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;
- схильність до пропуску навчальних занять;
- відмова відвідувати заклад освіти;
- депресивні стани;
- аутоагресія (самоушкодження); суїцидальні прояви;
- явні фізичні ушкодження та (або) ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кваліть тощо);
- намагання приховати травми та обставини їх отримання;
- скарги дитини на біль та (або) погане самопочуття;
- вимагання особистих речей, їжі, грошей; пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей;
- жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення інформації сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;
- фото-, відео- та аудіоматеріали образливого змісту фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;
- поширення інформації з метою заподіяння шкоди.

ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ НА ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

- ✎ Є **ОБОВ'ЯЗКОВИМ** під час розроблення власного положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поведінню з дітьми (пункт 2 Порядку)
- ✎ **Визначає обов'язки працівників** закладу освіти у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поведіння з дитиною (пункт 4 Порядку)
- ✎ Деталізує **повноваження керівника** закладу освіти щодо організації роботи із **запобігання та протидії** насильства та жорстокого поведіння з дітьми, а також **закріплює алгоритм реагування у разі виявлення** ознак насильства та жорстокого поведіння з дитиною (пункт 5 Порядку)
- ✎ Закріплює особливості **організації роботи комісії** з розгляду ймовірних випадків насильства та/або жорстокого поведіння з дітьми, визначає її **завдання, принципи роботи, функції, повноваження** її членів, прописує терміни розгляду звернень та зазначає документацію, яка має бути оформлена за результатами проведеної роботи
- ✎ Розширює **можливості та форми** (канали) **звернення** дітей, що постраждали від насильства чи жорстокого поведіння (усно, письмово (безпосередньо чи через скриньку довіри)), електронною поштою

Ознаки, які можуть свідчити про випадок насильства

пункт восьмий Порядку

Про наявність ознак насильства може свідчити вчинення будь-кого **умисного діяння**, що вчиняється **всупереч волі**, бажання, **без згоди постраждалої** особи та **порушує** її права, свободи, законні інтереси та/або **перешкоджає виконанню нею** визначених законодавством **обов'язків**, зокрема:

- позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх та інших послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;
- словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, поширення фото-, відео- та аудіоматеріалів знущань, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;
- будь-яка небажана форма вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток, фото-, відео- та аудіоматеріалів сексуального (інтимного) змісту;
- будь-які небажані фізичні дії, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів.

Комісія з розгляду ймовірних випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми

- ✓ Склад комісії (не менше п'яти осіб) затверджується наказом керівника закладу освіти на початку навчального року.
- ✓ До складу комісії входять голова, заступник голови, секретар та члени комісії (педагогічні працівники, практичний психолог та соціальний педагог), а також представники служби у справах дітей, уповноваженого підрозділу органу Національної поліції (за згодою).
- ✗ До складу комісії не може входити працівник, щодо якого надійшло повідомлення.
Член комісії, щодо якого надійшло повідомлення, виключається із складу комісії.

Завдання комісії:

- ✓ збір інформації щодо обставин випадку насильства та/або жорстокого поводження з дітьми, зокрема пояснень сторін насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, батьків або інших законних представників дитини, яка стала стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною; опрацювання повідомлень, аналіз зібраної інформації щодо обставин, зазначених у повідомленні;
- ✓ оцінка потреб осіб, які є стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, в соціальних та психолого-педагогічних послугах і забезпечення таких послуг;
- ✓ надання рекомендацій щодо добровільного проходження особами, які стали стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, відповідної програми для таких осіб;
- ✓ підготовка пропозицій щодо внесення змін до положення про запобігання та протидію насильству та/або жорстокому поводженню з дітьми;
- ✓ здійснення моніторингу виконання рекомендацій комісії і надання відповідної інформації службі у справах дітей за місцем розташування суб'єкта;
- ✓ розгляд висновків практичного психолога та соціального педагога або інших експертних висновків, що мають значення для об'єктивного розгляду заяви у разі їх надходження від батьків або інших законних представників дитини.

Факт булінгу / насильства / жорстокого поводження з дітьми ВСТАНОВЛЮЄ ЛИШЕ СУД!

Кожен заклад освіти має створити власну СИСТЕМУ ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ:

- ✓ заклади освіти мають затвердити внутрішнє ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЮ НАСИЛЬСТВУ,
- ✓ визначити ВІДПОВІДАЛЬНУ ОСОБУ за приймання й реєстрацію повідомлень,
- ✓ забезпечити РІЗНІ КАНАЛИ ЗВЕРНЕННЯ (усно, в телефонному режимі, письмово, електронною поштою, через «схрешку довіри», передбачено анонімне звернення),
- ✓ ВЕСТИ ОБЛІК УСІХ ПОВІДОМЛЕНЬ.

Управління Державної служби якості освіти у Чернівецькій області

Організація роботи із протидії насильству та жорстокому поводженню з дітьми: маршрут дій закладу освіти

ПІВДЕННЕ
МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ
ЯКОСТІ ОСВІТИ

#ЯкістьОсвітиПівдень

* складено на підставі Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми (постанова КМУ від 04.06.2025 № 658) та Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми (постанова КМУ від 19.11.2025 № 1513)

1 крок

Затвердити Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поведінню з дітьми в закладі освіти (далі – Положення)

Керівник закладу освіти:

- затверджує Положення та відповідає за його реалізацію
- забезпечує оприлюднення Положення, ознайомлення з ним своїх працівників, інших фахівців, які контактують із дітьми
- здійснює контроль за виконанням Положення

#ЯкістьОсвітиПівдень

У Положенні обов'язково визначаються:

- ! суб'єкти виконання (адміністрація, волонтери, працівники, інші залучені фахівці, які контактують із дітьми), до кого застосовується документ
- ! вимоги щодо політики найму працівників закладу освіти, пов'язані із політикою запобігання насильству (перевірка кандидатів на наявність судимостей, рекомендації)
- ! вимоги щодо навчання персоналу (обов'язкові навчання з питань захисту прав дитини)

Положення розробляється з урахуванням документів:

Типова програма унеможливлення насильства та жорстокого поведіння з дітьми (постанова КМУ від 04.06.2025 № 658)

Порядок реагування на випадки насильства та жорстокого поведіння з дітьми (постанова КМУ від 19.11.2025 № 1513)

Організація роботи із протидії насильству та жорстокому поведінню з дітьми: маршрут дій закладу освіти

ПІВДЕННЕ
МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ
ЯКОСТІ ОСВІТИ

2 крок

Створити комісію з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поведіння з дітьми (далі – комісія)

Склад комісії - не менше 5 осіб:

- ✓ голова комісії (керівник закладу освіти)
- ✓ заступник голови комісії
- ✓ секретар комісії
- ✓ члени комісії (працівники закладу освіти - педагогічні працівники, практичний психолог та соціальний педагог, представники служби у справах дітей, уповноваженого підрозділу органу Національної поліції (за згодою))

Керівник закладу освіти:

- формує склад комісії (за погодженням із службою у справах дітей за місцем розташування закладу освіти) та затверджує його
- організовує роботу комісії
- оприлюднює інформацію про склад комісії

Комісія працює на постійній основі

ВАЖЛИВО!

До складу комісії не може входити працівник закладу, щодо якого надійшло повідомлення (скарга/заява) про випадок насильства або жорстокого поведіння з дитиною/дітьми. Член комісії, щодо якого надійшло повідомлення, виключається зі складу комісії

Строк опрацювання комісією повідомлень (заяв/скарг) - НЕ більше 10 робочих днів із дня їх отримання

Завдання комісії:

- збір та аналіз інформації щодо обставин випадку насильства та / або жорстокого поведіння з дітьми
- оцінка потреб осіб, які є стороною насильства та / або жорстокого поведіння з дитиною, в соціальних та психолого-педагогічних послугах і забезпечення таких послуг
- надання рекомендацій щодо добровільного проходження особами, які стали стороною насильства та / або жорстокого поведіння з дитиною, відповідної програми для таких осіб
- підготовка пропозицій щодо внесення змін до положення про запобігання та протидію насильству та / або жорстокому поведінню з дітьми
- здійснення моніторингу виконання рекомендацій комісії і надання відповідної інформації службі у справах дітей
- розгляд висновків практичного психолога та соціального педагога або інших експертних висновків, що мають значення для об'єктивного розгляду заяви у разі їх надходження від батьків / законних представників дитини

3 крок

Організувати інформування працівників та проведення заходів для учасників освітнього процесу з підвищення обізнаності щодо протидії насильству та жорстокому поведінню з дітьми

Заклад освіти має розробити та/або поширити інформаційні матеріали з питань унеможливлення насильства та жорстокого поведіння з дітьми шляхом:

розміщення на інформаційних стендах у приміщенні закладу освіти,

розповсюдження серед працівників, дітей, їхніх батьків у формі буклетів (лістівків)

надсилання через батьківські, учнівські групи в месенджерах

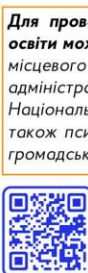
розміщення на офіційному веб-сайті закладу освіти та його сторінках у соціальних мережах

поширення під час проведення тематичних семінарів, інших заходів для батьків

Керівник закладу освіти забезпечує:

- ознайомлення працівників закладу освіти, інших фахівців, які контактують з дітьми, із Положенням про запобігання та протидію насильству та жорстокому поведінню з дітьми **до початку їх роботи з дітьми, але у строк, що не перевищує 5 робочих днів із дня початку роботи**
- інформування працівників закладу освіти з питань унеможливлення насильства та жорстокого поведіння з дітьми **за напрямками (темами)**, окресленими у пункті 11 Типової програми
- проведення навчання, тренінгів, профілактичних заходів для дітей, їхніх батьків, працівників закладу освіти з питань запобігання насильству та жорстокому поведінню з дітьми. **Формат таких заходів залежить від аудиторії та мети** (докладно - у пункті 11 Типової програми)

Для проведення інформування дітей, їхніх батьків, працівників закладу освіти можуть залучатися: експерти, фахівці, зокрема представники органів місцевого самоврядування, структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, служб у справах дітей, уповноважених підрозділів органів Національної поліції, надавачів соціальних послуг, закладів вищої освіти, а також психологи, соціальні педагоги, фахівці в галузі права, представники громадських об'єднань, іноземних неурядових організацій

Типова програма унеможливлення насильства та жорстокого поведіння з дітьми (постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2025 № 658)

#ЯкістьОсвітиПівдень

4 крок

Напрацювати в закладі освіти механізм подання повідомлень про випадки насильства та жорстокого поведіння з дітьми

Механізм подання повідомлень повинен передбачати:

- інформування дітей та їхніх батьків, працівників закладу освіти про їх обов'язок повідомити про випадки насильства та жорстокого поведіння з дітьми з наданням інформації про шляхи інформування про такі випадки;
- організацію доступних та безпечних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства, зокрема анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення:

телефонний зв'язок

електронний лист

скринька для повідомлень

Типова програма унеможливлення насильства та жорстокого поведіння з дітьми (постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2025 № 658)

У разі потреби керівник закладу освіти **може визначати відповідальну особу для здійснення заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поведіння з дітьми**, яка реєструватиме повідомлення, що надійшло, в журналі обліку (у паперовій та/або електронній формі) та забезпечуватиме його підготовку до розгляду.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ, що відповідно до пункту 5 Типової програми ведення обліку внутрішніх інцидентів (повідомлень про випадки насильства та жорстокого поведіння з дитиною) **може здійснюватися і в інший спосіб за рішенням закладу**.

Заклади освіти з цілодобовим перебуванням/проживанням дітей забезпечують:

функціонування в доступному для дітей місці телефону та/або електронного пристрою з доступом до Інтернету з дотриманням вимог, визначених пунктом 22 Порядку реагування;

постійне інформування дітей про їх право та можливість звернення щодо порушення їх прав, зокрема щодо випадків насильства та жорстокого поведіння з ними або загрози їх життю чи здоров'ю, а також випадків насильства та жорстокого поведіння або загрози життю чи здоров'ю інших дітей.

Порядок реагування на випадки насильства та жорстокого поведіння з дітьми (постанова КМУ від 19.11.2025 № 1513)

#ЯкістьОсвітиПівдень

Організація роботи із протидії насильству та жорстокому поводженню з дітьми: маршрут дій закладу освіти

5
крок

Здійснювати оцінку ризиків при прийомі на роботу осіб, які матимуть безпосередній або опосередкований контакт з дітьми

Керівник закладу освіти повинен забезпечити:

проведення опитування під час працевлаштування осіб, які матимуть безпосередній або опосередкований контакт з дітьми, яке може включати запитання ситуаційного характеру щодо насильства або жорстокого поводження із дитиною, з метою виявлення можливої схильності особи до агресії, насильницької поведінки, жорстокого поводження.

Типова програма унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми (постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2025 № 658)

Порядок реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми (постанова КМУ від 19.11.2025 № 1513)

Забороняється працювати у контакті з дітьми особам, інформацію про яких внесено до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статеві свободи та статеві недоторканості малолітньої особи (стаття 10 Закону України "Про охорону дитинства")

Єдиний реєстр осіб, засуджених за злочини проти статеві свободи та статеві недоторканості малолітньої особи (ЄРЗСН)

Єдиний реєстр засуджених та осіб, узятих під варту

Порядок отримання витягу із ЄРЗСН

Порядок дій для отримання витягу з ЄРЗСН викладений у Розділі V [Порядку формування та ведення Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту](#), затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 26.06.2018 № 2023/5

Відповідно до пункту 3 Розділу V [Порядку формування керівники дошкільних закладів освіти, середніх закладів освіти, позашкільних закладів освіти... або іншої установи, організації, зобов'язано здійснювати нагляд за малолітніми особами або надавати послуги медичного, освітнього чи соціального характеру таким особам – можуть отримувати витяг з ЄРЗСН за письмовою заявою у зв'язку з вирішенням питання щодо прийняття особи на роботу.](#)

#ЯкістьОсвітиПівдень

Організація роботи із протидії насильству та жорстокому поводженню з дітьми: маршрут дій закладу освіти

6
крок

Забезпечити оперативне реагування у випадку виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною

[Порядок реагування](#) на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми (постанова КМУ від 19.11.2025 № 1513) визначає механізм реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми в закладах освіти, які сталися у приміщенні, на території закладу або під час заходів поза його межами, організатором (співорганізатором) яких є заклад освіти

Дії працівників закладу освіти

- ✓ вживають невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- ✓ надають дотримувачу допомогу, викликають бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги (за потреби);
- ✓ невідкладно звертаються до органів Національної поліції, повідомляють керівнику закладу освіти, батькам у паперовій або електронній формі (крім випадків, коли керівник закладу, батьки є кривдниками дитини);
- ✓ повідомляють засновнику закладу освіти або органу управління, якому підпорядковується заклад, у випадку виявлення насильства та/або жорстокого поводження з дитиною з боку керівника закладу освіти

Дії керівника закладу освіти

- ✓ протягом 1 доби з дня надходження розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, забезпечує опрацювання комісією отриманих повідомлень;
- ✓ протягом 3 годин повідомляє про виявлення ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною (в письмовій формі, зокрема електронною поштою) батькам дитини (крім випадків, коли батьки є кривдниками дитини), органам Національної поліції та службі у справах дітей з одночасним інформуванням про це територіального органу Нацсоцслужби, Державної служби у справах дітей;
- ✓ протягом 3 робочих днів з дня отримання повідомлення скликає засідання комісії

Дії комісії закладу освіти

- ✓ засідання комісії проводяться очно (в разі потреби - дистанційно чи у змішаному форматі) не пізніше ніж протягом 3 робочих днів з дня отримання повідомлення у разі виявлення ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною;
- ✓ строк опрацювання комісією повідомлень та виконання нею своїх завдань не має перевищувати 10 робочих днів із дня їх отримання керівником закладу
- ✓ голова комісії доводить до відома заінтересованих осіб та Державної служби у справах дітей рішення комісії згідно із протоколом засідання та здійснює контроль за його виконанням

Дії засновника закладу освіти

- ✓ у разі відсутності керівника закладу освіти чи особи, на яку покладено виконання обов'язків керівника, виконує функції керівника закладу освіти, передбачені пунктом 5 [Порядку реагування](#);
- ✓ у разі надходження повідомлення стосовно керівника закладу освіти забезпечує виконання завдань і функцій, передбачених для керівника закладу освіти, визначених абзацами восьмим -десятим пункту 5 [Порядку реагування](#)

#ЯкістьОсвітиПівдень